

350. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden u hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot intrekking van de Wet van den 23sten Juni 1913, tot instelling van een Fonds ter verbetering van de kustverdediging (*Staatsblad* n°. 309).

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden, waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

’s Gravenhage, den 18 April 1932.

WILHELMINA.

350. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat geen verdere uitvoering zal worden gegeven aan de in de Wet van den 23sten Juni 1913, tot instelling van een Fonds ter verbetering van de kustverdediging (*Staatsblad* n°. 309) in artikel 1 genoemde werken en voorzieningen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De wet van den 23sten Juni 1913, tot instelling van een Fonds ter verbetering van de kustverdediging (*Staatsblad* n°. 309) is ingetrokken, met dien verstande, dat deze wet alsnog toepassing zal vinden met betrekking tot de afwikkeling van de diensten van 1931 en 1932. Het batig slot van de rekening van inkomsten en uitgaven van het in artikel 2 van genoemde Wet bedoelde fonds zal ten bate van 's Eijks middelen worden gebracht.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Defensie,

De Minister van Financiën,

350. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De eerste ondergeteekende kan zich geheel vereenigen met het ten aanzien van de kustverdediging in te nemen standpunt, zooals dat in groote trekken is aangegeven in de Memorie van Antwoord van den toenmaligen Minister van Oorlog op het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal be-

treffende het VIIIste hoofdstuk der ontwerp-Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1927 op blz. 12, in de laatste drie alinea's, en blz. 13, eerste alinea, en in die voor het dienstjaar 1928 op blz. 3, in de 2de en 3de alinea, waarnaar moge worden verwezen.

Zooals ter aangehaalde plaatse vermeld, dient de verdediging van de kust aan het veldleger of deelen daarvan te worden opgedragen en alleen voor zoover met het veldleger en de daarbij ingedeelde strijdmiddelen niet kan worden voldaan aan de bijzondere eischen, welke aan een doeltreffende kustverdediging moeten worden gesteld, dienen afzonderlijke maatregelen getroffen of voorbereid te worden.

In dit verband moet in de allereerste plaats worden gezorgd voor het tijdig kunnen opstellen van middelbaar geschut voor het bestrijken van de naar de kust voerende vaarwaters en de daarin te leggen mijnversperringen.

Voorts dient voor het onder vuur nemen van eventueel doorgedrongen vijandelijke kleine vaartuigen, tot rechtstreeksche verdediging van havens, aanleghoofden e. d., en bij zoogenaamde raids en landingspogingen, licht snelvuurgeschut opgesteld te worden.

Vorenbedoeld geschut moet in, zooveel mogelijk tegen zicht uit zee en uit de lucht gedekte, batterijen worden gebracht, terwijl een verspreide ligging de kwetsbaarheid moet verminderen. Aangezien noch het tijdstip, waarop, noch de plaats, waar een aanval op onze kust zal worden uitgevoerd, tijdig te voren zijn te voorzien, zal het in ieder geval noodzakelijk zijn om op de meest bedreigde plaatsen een zeker minimum aantal van deze batterijen doorlopend opgesteld te hebben. Deze batterijen, die dus reeds van den aanvang af aan bepaalde plaatsen zijn gebonden, vormen niet anders dan het op die plaatsen onmisbare en in de allereerste plaats noodige voor de overigens mobiele verdediging van de kust door het veldleger. Juist omdat bedoelde batterijen aan bepaalde plaatsen gebonden zijn, kan voor dit doel het niet mobiele, beschikbare nog alleszins geschikte middelbaar en licht snelvuurgeschut van buiten dienst gestelde oorlogsschepen worden gebruikt, dat deels op betonbeddingen en overigens op verplaatsbare ijzeren beddingen in onze kuststrook nabij Den Helder, IJmuiden, Hoek van Holland, Hellevoetsluis en op het eiland Walcheren kan worden opgesteld. Het voor het onderwerpelijke doel aanschaffen van nieuw, kostbaar, mobiel snelvuurgeschut kan, in verband met het vorenstaande, achterwege blijven.

De inrichting van vorenbedoelde kustbatterijen valt niet onder de in artikel 1 van de wet van den 23sten Juni 1913 tot instelling van een Fonds ter verbetering van de kustverdediging (*Staatsblad* n°. 309) genoemde werken en voorzieningen. De aan die inrichting verbonden kosten kunnen dan ook niet ten laste van genoemd fonds worden gebracht en zullen geleidelijk ten laste van het VIIIste hoofdstuk der Rijksbegrooting dienen te worden verevend.

Aangezien het overigens niet noodig is om ten behoeve van de kustverdediging volgens vorenomschreven beginselen de forten bij Vlissingen en Kijkduin verder af te werken of uitgaven van eenige beteekenis te doen ter verbetering van de kustforten, kan meergenoemde wet thans worden ingetrokken.

Na het dienstjaar 1932 zullen geen uitgaven meer ten laste van het fonds worden gedaan. Het batig slot der rekening van ontvangsten en uitgaven wegens de begrooting van het fonds, dienst 1932, hetwelk geraamd wordt op rond f 1 240 000, kan ten bate van 's Rijks middelen worden gebracht.

De Minister van Defensie,
L. N. DECKERS.

De Minister van Financiën,
DE GEER.

350. 4.

VERSLAG.

Bij het afdeelingsonderzoek van het ter zijde genoemde wetsontwerp werd de vraag gesteld, hoeveel gelden sinds de instelling van het Fonds ter verbetering van de kustverdediging ten laste van dat Fonds zijn besteed aan de inrichting en de verbetering van de forten bij Vlissingen en Kijkduin. Zijn — vroeg men — deze gelden naar het oordeel van den Minister van Defensie geheel nutteloos uitgegeven? Of is althans van hetgeen voor rekening van het Fonds is aangeschaft nog een gedeelte bruikbaar te achten?

Sommige leden zouden gaarne vernemen, of het inderdaad, gelijk door de stellers van de boven weergegeven vragen schijnt te worden aangenomen, de bedoeling is, dat de fortificatiën bij Vlissingen en Kijkduin verder geheel buiten gebruik zullen worden gelaten. Naar deze leden meenden te weten, bevinden zich bij de Artillerie-Inrichtingen aan de Hembrug en bij het Marine-Etablissement te Amsterdam nog verschillende kanonnen en onderdeelen, voor die forten bestemd. Bestaat — vroeg men — de mogelijkheid, aan dit materiaal een productief emplooi te geven?

Een der leden merkte op, dat in de onmiddellijke nabijheid van het fort Kijkduin belangrijke werken worden uitgevoerd. Mochten de kosten van die werken voor rekening van het Departement van Defensie komen, dan ware daarmede, naar hij meende, het hierbedoelde Fonds nog te belasten.

Vertrouwende, dat de Regeering bereid zal zijn het bovenstaande vóór de openbare behandeling van het wetsontwerp schriftelijk te beantwoorden, is de Commissie van Rapporteurs van oordeel, dat die behandeling daarmede genoegzaam zal zijn voorbereid.

Aldus vastgesteld den 8sten Juni 1932.

SCHOUTEN.
BONGAERTS.
KORTENHORST.
TILANUS.
FABER.

350. 5.

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG.
(Ingezonden bij brief van 13 Juni 1932.)

Sinds de instelling van het Fonds ter verbetering van de kustverdediging werd ten laste van dat Fonds aan het maken en verbeteren van de forten bij Vlissingen en Kijkduin een bedrag van in totaal rond f 3 500 000 uitgegeven.

Naar het oordeel van den eersten ondergeteekende is een belangrijk deel van deze gelden uitgegeven voor den bouw van verdedigingswerken, welke destijds gerekend moesten worden tot werken, welke aan de meest moderne eischen voldeden.

Eerst in den loop van den wereldoorlog bleek — nadat de bouwwerkzaamheden waren onderbroken —, dat, in verband met hetgeen in dien oorlog werd ervaren, het tot dusverre ingenomen standpunt zou moeten worden verlaten. Het reeds gemaakte werk moest — zooals dat trouwens met veel materieel, ontworpen voor den wereldoorlog, het geval was — als minder doelmatig worden beschouwd, zoodat het dan ook niet verantwoord kon worden geacht nog belangrijke sommen voor den afbouw te bestemmen, waardoor dan 2 forten zouden zijn verkregen, welke oogenschijnlijk een doelmatige besteding van de gelden zouden hebben opgeleverd, doch door welken bouw de landsverdediging slechts weinig gebaat zou zijn geworden.

Op de gronden, ontwikkeld in de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp, moest aan een uitvoering op den huidige grondslag met meerdere verspreide batterijen zeer zeker de voorkeur worden gegeven, waarbij in groote mate gebruik wordt gemaakt van beschikbaar snelvuurgeschut van buiten dienst gestelde oorlogsschepen.

Aan een klein gedeelte van het aangeschafte materieel kon in de laatste jaren een andere bestemming worden gegeven, onder andere door overdracht aan de Artillerie Inrichtingen.

De in aanbouw geweest zijnde forten bij Vlissingen en Kijkduin zullen op de hiervoren ontwikkelde gronden inderdaad verder buiten gebruik moeten worden gelaten.

Het reeds geleverde zware geschut past niet in het thans ontworpen stelsel van kustverdediging.

Wel is waar zou dit geschut daarvoor geschikt gemaakt kunnen worden of eventueel voor andere doeleinden worden bestemd, doch de hooge bedragen, welke voor de opstelling en completeering en voor de aanschaffing van munitie gevorderd zouden worden, zijn zeer zeker niet verantwoord te achten tegenover het belangrijk minder kostbare stelsel volgens hetwelk thans de kustverdediging in uitvoering is, terwijl voor andere doeleinden — als bijv. het transformeeren van de kanonnen tot mobiel spoorweggeschut — het besteden van belangrijke bedragen, als hiervoren reeds bedoeld, niet in het oog kan worden gevat.

De in het Verslag genoemde werken, welke in de nabijheid van het fort Kijkduin worden uitgevoerd, waarmede vermoedelijk bedoeld worden de werkzaamheden tot het inrichten van de kustbatterijen c.a. nabij Den Helder, vallen — zooals reeds in de Memorie van Toelichting is opgemerkt — niet onder de in artikel 1 van de wet van 23 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 309) genoemde werken en voorzieningen. Uit dien hoofde zou het niet mogelijk zijn, het meergenoemde Fonds met deze uitgaven te belasten.

De Minister van Defensie,
L. N. DECKERS.

De Minister van Financiën,
DE GEER.